

Dødssted i Danmark 2012-2014 *– relateret til dødsårsager, alder, køn, regioner og kommuner*

REHPA | NOTAT NR. 4 | JUNI 2017

Dødssted i Danmark 2012-2014

– relateret til dødsårsager, alder, køn, regioner og kommuner

Forfatter Lene Jarlbæk

Copyright © 2017

REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til REHPA.

ISBN: 978-87-93356-21-4 (online)

REHPA, notat nr. 4

Juni 2017

1. udgave

REHPA - Videncenter for Rehabilitering og Palliation

Vestergade 17

5800 Nyborg

Telefon 30 57 10 59

Mail: rehpa@rsyd.dk

www.rehpa.dk

REHPA-notater følger op på områder, som efterspørges af myndigheder, samarbejdspartnere, fagfæller, forskere, praktikere og andre målgrupper, som videncentret deler interesser med.

Notaterne er ikke reviewet, men fagligt godkendt af videncentrets medarbejdere. Udarbejdelsen af og baggrunden for notatet fremgår af forordet.

Notaterne udkommer ad hoc som elektroniske dokumenter og kan downloades fra www.rehpa.dk.

Indhold

Forord	2
Definitioner og begreber	3
Dødssted	3
Dødsårsager	3
Resume	4
Indledning og baggrund	4
Dødssted	5
Dødsårsager	5
Alle dødsfald	5
Naturlig død	6
Alder og køn	7
Fordelingen af alder og køn i relation til dødssted	7
Regioner og kommuner	8
Dødssted - regionalt	8
Dødssted – i kommunerne	9
Materialet/studiepopulationen	14
Baggrundsinformation om dødsstedsregistrering	14
Dødssted – 'missing'	14
Dødssted – 'hjemme'	14
Dødssted – eget hjem eller plejebolig	15
Referencer	16

Forord

Notatet omhandler dødssted blandt danskere døde i perioden 2012 – 2014, fordelt på dødsårsager, alder, køn, regioner og kommuner.

Kendskab til dødssted og sammenhænge mellem dødssted, dødsårsager, alder, køn og geografi er væsentlig, når behandling og pleje af døende skal planlægges, både i forhold til kapacitet og til de sundhedsprofessionelles kompetencer.

Formålet med notatet er derfor at formidle en mere detaljeret viden om dødssted og sammenhængen med de øvrige faktorer blandt danskerne, end den viden som kan findes i de offentligt tilgængelige tal fra Dødsårsagsregisteret.

Målgruppen for notatet er sundhedsprofessionelle, forskere, planlæggere, politikere og andre i offentligheden, som beskæftiger sig med sundhedsvæsen og omsorg for døende.

Notatet er en opfølgning på et tilsvarende [notat fra perioden 2007 – 2011](#) og ligesom det forrige notat bygger det på udtræk fra Dødsårsagsregisteret.

Helle Timm

Professor og forskningsleder for palliation

Definitioner og begreber

Her forklares begreber og afledte variable, som anvendes i rapporten.

Naturlig død	dødsfald, som følge af kendt sygdom eller symptom fra ikke erkendt sygdom. Dækker også dødsfald som følge af alderdomssvækkelse, misbrug, bivirkninger/komplikationer til undersøgelse og behandling. Rummer også dødfundne og pludselig, uventet død.
Ikke naturlig død	dødsfald som følge af ulykke, selvmord, drab/vold.

Dødssted

Hospital	dødsfald, der sker på hospital eller hospice.
Hjemme	dødsfald, der sker på bopælsadressen.
Eget hjem/plejehjem	for dødsfald, som sker hjemme, oplyser variabelen 'præcist dødssted', om dødsfaldet er sket i eget hjem eller i plejehjem/plejebolig. Det antages, at koden 'plejehjem' både dækker plejehjem og plejeboliger.
'Missing'	betegner de dødsfald, hvor variabelen <i>dødssted</i> er blank i det registerudtræk, som REHPA modtog fra Statens Serum Institut (SSI). De blanke felter forklares med, at SSI mangler at få indkodet dødssted elektronisk for de dødsattester, som er indsendt i papirform.
'Hjemme'	er et estimat, som udgøres af summen af antal dødsfald hjemme og antal dødsfald, hvor dødssted er 'missing'.

Dødsårsager

Dødsårsager	er kategoriseret efter de overordnede grupper i Dødsårsagsregisterets A-liste.
Perinatal-perioden	figurerer som dødsårsag, som en samlet betegnelse for levendefødte børn, der dør i første leveuge.

Resume

I perioden 2012 - 2014 skete 46% af dødsfaldene i Danmark på hospital, 43% skete 'hjemme', mens 11% enten manglede registrering eller var sket andre steder. Andelen af dødsfald på hospital varierede i regionerne i mellem 40% og 51% og i kommunerne i mellem 32% og 57%. I hvilket omfang, disse variationer er forklaret af forskelle i alders- og kønssammensætning i regionerne og kommunerne, er ikke undersøgt.

Fordelingen af dødsårsager var forskellig i de forskellige aldersgrupper og afhængig af, om dødsfaldene skete på hospitalet eller 'hjemme'. Kræft var den hyppigste dødsårsag (30%) blandt alle dødsfald i perioden. Kræft udgjorde 37% af dødsfaldene på hospitalet og 27% af dødsfaldene 'hjemme'. I gruppen af ældre på 86 år og derover udgjorde hjertesygdomme dog den hyppigste dødsårsag med 21%. Ulykker udgjorde den hyppigste dødsårsag i aldersgrupperne 19-39 år og 1-18 år med henholdsvis 23% og 25%, mens dødsfald i første leveuge (perinatalperioden) stod for mere end halvdelen (53%) af dødsfaldene blandt børn under 1 år.

Andelen af dødsfald på hospitalet var lavest blandt personer på 86 år og derover, samt i aldersgruppen af 19-39 årige med henholdsvis 32% og 36%. Blandt de ældste døde 60% 'hjemme', mens kun 19% af de 19-39 årige døde 'hjemme'. I sidstnævnte gruppe var 41% af dødsfaldene forårsaget af ulykker eller selvmord, hvilket typisk sker 'andre steder' end hjemme eller på hospitalet. I de resterende aldersgrupper skete flere end 50% af dødsfaldene på hospitalet.

Blandt dødsfald, som skete hjemme (på bopælsadressen), skete 51% i plejebolig og 48% i eget hjem. Flere kvinder (64%) end mænd (36%) døde i plejebolig. Fordelingen af dødsfald i plejebolig/eget hjem varierede meget i forhold til alder. Blandt de ældste (86 år og derover) døde 70% i plejebolig og 30% i eget hjem, og blandt personer i aldersgruppen 65-85 år døde 42% i plejebolig og 57% i eget hjem. Kvinder, som døde i plejebolig, var ældre (median; 89 år) end mænd, som døde i plejebolig (median; 85 år). Kvinder, som døde i eget hjem, var også ældre (median; 81 år) end mænd, som døde i eget hjem (median; 76 år).

Validiteten af fordelinger mellem dødsfald i plejebolig og eget hjem er svækket af den manglende kodning af dødssted i forbindelse med SSIs opdatering af data fra dødsattesterne. Cirka 14% af dødsattesterne mangler denne kodning. Fordelingen af forskellige faktorer blandt disse 14% af attesterne tyder på, at de overvejende rummer dødsfald, som er sket i eget hjem og hverken i plejebolig eller på hospitalet.

Indledning og baggrund

Viden om, hvor mennesker opholder sig, når de dør, og hvilke faktorer, som kan have betydning for dødssted, er vigtig, når behandling og pleje til døende skal planlægges, både i forhold til kapacitet og til de sundhedsprofessionelles kompetencer. En del af den viden kan udledes af de landsdækkende registre, som indsamler data om helbreds- og sygdomsrelaterede forhold i Danmark. I dette notat tages der udgangspunkt i oplysninger fra Dødsårsagsregisteret i perioden 2012 – 2014.

Notatet er en opfølgning af en tilsvarende [opgørelse fra perioden 2007 – 2011](#). Det formidler en mere detaljeret viden, om dødssted og sammenhængen med dødsårsager, alder, køn, regioner og kommuner, end den viden, som kan findes i de offentligt tilgængelige tal fra Dødsårsagsregisteret.

Målgruppen for notatet er et bredt udsnit af personer, som især beskæftiger sig med sundhedsvæsen og omsorg for døende. Notatet henvender sig således til sundhedsprofessionelle, forskere, planlæggere, politikere og andre i offentligheden, som ønsker at kende nogle baggrundsdata vedrørende mennesker, som dør i Danmark.

Dødssted

Tabel 1 viser fordelingen af dødssted for alle 155.188 registrerede dødsfald i Danmark i perioden 2012-2014 og for hvert enkelt årstal. Det årlige antal dødsfald lå omkring 52.000 i 2012 og 2013, mens det faldt til ca. 51.000 i 2014.

Tabel 1 Dødsfald i Danmark efter dødssted (%) for årene 2012 til 2014

årstal	2012	2013	2014	2012-2014	
dødssted	antal dødsfald	52.013	52.182	50.993	155.188
hospital	46	45	46	46	
'hjemme' (*hjemme +*'missing')	43	44	42	43	
kendt adresse	5	4	4	4	
ukendt adresse	0,5	1	1	1	
ikke valgt	6	6	7	6	
I alt	100	100	100	100	
* hjemme	27	29	32	29	
* 'missing'	17	15	10	14	

Andelen af dødsfald på hospitalet lå stabilt på ca. 46% hen over hele perioden, og tilsvarende lå antallet af dødsfald 'hjemme' også ret stabilt på ca. 43%.

Dødsårsager

Alle dødsfald

Tabel 2 viser fordelingen af dødsårsager i Danmark, blandt alle 155.188 registrerede dødsfald i perioden, og fordelt på aldersgrupper. Den hyppigste dødsårsag var kræft med 30% af alle dødsfald i den 3 årige periode. Hjertesygdomme var næsthyppest med 16% fulgt af sygdomme i respirationsvejene på 11%.

Tabel 2 Dødsårsager i Danmark 2012-2014 – blandt alle dødsfald i perioden og fordelt på aldersgrupper

aldersgruppe	Alle		86+		65-85		40-64		19-39		1-18		<1 år	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
kræft	46.269	30	6.587	14	29.334	36	9.877	41	407	21	60	16	4	1
hjertesygdomme	24.576	16	10.288	21	11.732	15	2.451	10	88	5	9	2	8	1
sygd. i respirationsveje	17.398	11	6.191	13	9.766	12	1.397	6	27	1	12	3	5	1
karsygdomme	13.561	9	5.165	11	7.117	9	1.215	5	59	3	5	1		
psykiatriske lidelser	9.466	6	4.442	9	3.525	4	1.439	6	57	3	3	1		
sygd. i fordøjelsessystemet	6.623	4	1.548	3	3.138	4	1.873	8	60	3	2	1	2	0
neurologiske lidelser	6.000	4	2.012	4	3.110	4	736	3	87	5	43	11	12	2
ingen kendt medicinsk årsag	5.953	4	2.040	4	2.874	4	805	3	118	6	31	8	85	14
uspecificerede (inkl. senilias)	5.158	3	3.113	7	1.592	2	415	2	23	1			15	2
endokrine sygdomme	5.075	3	1.525	3	2.648	3	817	3	62	3	14	4	9	1
ulykker	4.127	3	1.377	3	1.287	2	928	4	429	23	94	25	12	2
infektioner	2.769	2	1.144	2	1.295	2	290	1	21	1	8	2	11	2
sygd. i urinveje/kønsorganer	2.398	2	1.186	2	1.098	1	111	0	3	0				
selvmord/selvmoedsforsøg	1.897	1	71	0	475	1	974	4	334	18	43	11		
gigt- og bindevævssygdomme	1.112	1	468	1	522	1	111	0	9	0	2	1		
neoplasier - godartede	907	1	279	1	538	1	79	0	8	0	2	1	1	0
hæmatologisk-immunologisk s.	752	0	362	1	303	0	69	0	10	1	4	1	4	1
malformationer/kromosomfejl	437	0	25	0	85	0	126	1	40	2	36	10	125	20
sygd. i perinatalperioden	336	0	1	0	1	0					3	1	331	53
sygd. i hud og underhud	169	0	82	0	69	0	17	0	1	0				
uvisse omstændigheder	117	0	7	0	15	0	64	0	30	2			1	0
drab/overfald	79	0	1	0	10	0	33	0	28	1	5	1	2	0
obstetriske komplikationer	7	0	2	0			3	0	1	0			1	0
legale interventioner/krig	2	0					1	0	1	0				
I alt	155.188	100	47.916	100	80.534	100	23.831	100	1.903	100	376	100	628	100

Tal med fremhævet (og blå) skrift markerer andele på 10% eller højere i kolonnen, mens de indrammede tal markerer den højeste procentsats i kolonnen

I den ældste aldersgruppe (86+) var hjertesygdomme den hyppigste dødsårsag (21%), fulgt af kræft (14%) og sygdomme i respirationsvejene (13%). Kræft var den hyppigste dødsårsag i aldersgrupperne 65-85 år og 40-64 år med henholdsvis 36% og 41%. Ulykker var den hyppigste dødsårsag i aldersgrupperne 19-39 år og 1-18 år med henholdsvis 23% og 25%, mens dødsfald i perinatalperioden stod for mere end halvdelen (53%) af dødsfaldene blandt børn under 1 år.

Naturlig død

I perioden 2012 – 2014 var i alt 148.970 dødsfald registreret som naturlig død, det vil sige dødsfald, som ikke skyldes ulykker, vold/drab eller selvmord. Tabel 3 viser, hvorledes dødsårsagerne fordelte sig i forhold til om dødsfaldet skete på hospitalet eller 'hjemme', for alle og fordelt på aldersgrupper.

Dødsårsagerne i Tabel 3 er rangordnet efter antal dødsfald blandt alle registreret med naturlig død i den 3-årige periode.

Tabel 3 Dødsårsager og fordelingen af dødssted (hospital eller 'hjemme') for naturlig død (i %) - 2012-2014

aldersgruppe	Alle	86+		65_85		40_64		19_39		1_18		0-årige				
		Alle dødssteder	hosp.	'hjem.'	hosp.	'hjem.'	hosp.	'hjem.'	hosp.	'hjem.'	hosp.	'hjem.'	hosp.	'hjem.'		
Dødsårsag	Antal	148.970	68.521	65.979	14.633	28.479	40.414	31.033	12.159	6.110	598	258	160	57	557	42
kræft	46.269	31	37	27	16	13	40	36	53	47	52	30	28	25	1	2
hjertesygdomme	24.576	16	14	17	23	21	14	14	8	11	6	6	5	0	1	0
sygd. i respirationsveje	17.398	12	15	9	21	10	15	10	7	5	3	1	4	5	1	2
karsygdomme	13.561	9	10	9	12	11	10	8	7	3	7	1	2	2	0	0
psykiatriske lidelser	9.466	6	1	11	2	14	1	8	2	7	2	5	1	0	0	0
sygd. i fordøjelsessystemet	6.623	4	7	2	7	2	6	2	11	4	6	3	1	0	0	0
neurologiske lidelser	6.000	4	2	6	2	6	2	7	3	5	6	10	16	25	2	2
ingen kendt medicinsk årsag	5.953	4	3	6	3	6	3	6	2	8	4	31	10	25	10	64
uspecifiserede (inkl. senilitas)	5.158	3	1	6	1	9	0	3	0	2	0	2	0	0	2	5
endokrine sygdomme	5.075	3	2	4	2	4	3	4	2	5	4	6	6	7	2	0
infektioner	2.721	2	3	1	5	1	3	1	2	1	3	0	3	2	1	0
sygd. i urinveje/kønsorganer	2.398	2	2	1	4	2	2	1	1	0	0	0	0	0	20	14
gigt- og bindevævssygdomme	1.112	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	4	0	0
neoplasier - godartede	907	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0
hæmatologisk-immunologisk sygd.	752	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0
malformationer/kromosomfejl	437	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	4	18	7	0	0
sygd. i perinatalperioden	336	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	58	10
sygd. i hud og underhud	169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tuberkulose	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
obstetriske komplikationer	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ulykker	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* 'hjemme' er summen af hjemme + missing

Tal med fremhævet (og blå) skrift markerer, hvor der er 3 procentpoint eller mere i forskel mellem dødsfald sket på hospitalet og 'hjemme' for de forskellige dødsårsager. Tallene for børn og unge under 19 år er behæftet med stor usikkerhed pga få dødsfald i grupperne. Dødssted og dødsårsager for børn og unge under 19 år er præsenteret i et separat notat.

de indrammede procentsatser angiver de hyppigste dødsårsager i kolonnen

Kræft udgjorde den hyppigste dødsårsag, både blandt dødsfald på hospitalet (37%) og 'hjemme' (27%).

På hospitalet var dødsfald, som skyldtes sygdomme i respirationsvejene eller hjertesygdomme, næsten ligeligt fordelt som næsthypigste dødsårsag, med henholdsvis 15% og 14%.

Blandt 'hjemme'-døde var de næsthypigste og tredjehypigste dødsårsager hjertesygdomme og psykiatriske lidelser med henholdsvis 17% og 11%.

De forskellige aldersgrupper havde forskellige fordelinger af dødsårsager og dødssted. I de unge aldersgrupper er fordelingerne af dødsårsager behæftet med stor usikkerhed, især blandt 'hjemme'-dødsfaldene, da de samlede antal dødsfald hen over den 3-årige periode heldigvis var små. Det bemærkes, at hjertesygdomme var den hyppigste dødsårsag både på hospitalet og hjemme blandt de ældste (86+), mens sygdomme i respirationsvejene var næsthypigst på hospitalet, og psykiatriske årsager (her iblandt demens) var næsthypigst blandt 'hjemme'-døde.

Sammenhængen mellem dødssted og dødsårsager blandt børn og unge under 19 år er beskrevet i [et særskilt notat](#), som også beskriver dødsårsager blandt børn, som er døde i første leveuge (perinatal-perioden).

Alder og køn

I Tabel 4 vises dødssted fordelt på aldersgrupper. Blandt de ældste (86+) var andelen af hospitalsdøde på 32% og 'hjemme'-døde på 60%. I aldersgruppen 19-39 år døde 38% på hospitalet og 19% 'hjemme', mens ca. 43% døde andre steder (ofte i forbindelse med ulykker og selvmord). I de øvrige aldersgrupper døde mere end halvdelen på hospitalet.

Tabel 4 Dødsfald i Danmark 2012-2014 - fordelt på dødssted og aldersgrupper

aldersgruppe	Alle		86+		65-85		40-64		19-39		1-18		<1 år		
	dødssted	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
hospital		70.875	46	15.455	32	41.321	51	12.598	53	726	38	213	57	562	89
'hjemme'		67.015	43	28.932	60	31.301	39	6.320	27	352	19	65	17	45	7
kendt adresse		6.884	4	2.467	5	3.514	4	773	3	118	6	10	3	2	0
ukendt adresse		832	1	69	0	308	0	288	1	131	7	35	9	1	0
ikke valgt		9.582	6	993	2	4.090	5	3.852	16	576	30	53	14	18	3
I alt		155.188	100	47.916	100	80.534	100	23.831	100	1.903	100	376	100	628	100

Tabel 5 viser fordelingen af dødssted blandt dødsfald sket på bopælsadressen, det vil sige om dødsfaldet skete i eget hjem eller i plejebolig. I perioden 2012 – 2014 døde 51% i en plejebolig, mens 48% døde i eget hjem. I den ældste aldersgruppe døde 70% i en plejebolig, mens flertallet døde i eget hjem i de øvrige aldersgrupper.

Tabel 5 Dødsfald i eget hjem eller i plejebolig i Danmark i perioden 2012-2014 – fordelt på aldersgrupper

aldersgruppe	Alle		86+		65-85		40-64		19-39		1-18		<1 år		
	dødssted	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
plejebolig		23.379	51	13.782	70	8.968	42	613	15	16	7				
eget hjem		21.828	48	5.887	30	12.155	57	3.535	84	196	92	41	100	14	100
ikke valgt		239	1	56	0,3	125	1	56	1	2	1				
mangler kode		31	0,1	12	0,1	16	0,1	3	0,1						
Total		45.477	100	19.737	100	21.264	100	4.207	100	214	100	41	100	14	100

Tabel 5 rummer kun de dødsattester, hvor dødssted er kodet som hjemme. Antallet er således lavere end antal 'hjemme'-dødsfald, fordi 'missing' ikke kan indgå her. Dette forhold skal tages i betragtning ved tolkning af resultaterne.

Fordelingen af alder og køn i relation til dødssted

Tabel 6 viser, hvordan alder ved død fordeler sig i relation til dødssted og køn. Mænd var to til tre år yngre end kvinder, for dødsfald sket på hospitalet, og fem til syv år yngre end kvinder for dødsfald, som skete hjemme.

Personer, som døde hjemme, var ældre end de, som døde på hospitalet – hvilket gjaldt både mænd og kvinder. Personer, som døde i plejebolig, var en hel del ældre end de, som døde i eget hjem. Kvinder og mænd, som døde i plejebolig, havde en medianalder på henholdsvis 89 år og 85 år på dødstidspunktet.

Kvinder og mænd, som døde i eget hjem, havde en medianalder på henholdsvis 81 og 76 år. Kvinderne stod for ca. 64% af de dødsfald, som skete i plejeboligerne.

Tabellen viser desuden, at aldersfordelingerne blandt dødsfald, hvor oplysninger om dødssted var 'missing', næsten var identiske med aldersfordelingerne for de, som var registreret som døde hjemme.

Tabel 6 Aldersfordelinger ved død, i relation til dødssted og køn - i Danmark 2012-2014

dødssted	Alder (år) ved død									
			median		gennemsnit		25-percentil		75-percentil	
	antal ♀	antal ♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂
hospital	33.635	37.240	78	75	76	73	68	66	86	83
hjemme	25.367	20.110	86	80	84	78	78	71	92	87
<i>døde i plejebolig</i>	<i>15.036</i>	<i>8.343</i>	<i>89</i>	<i>85</i>	<i>87</i>	<i>83</i>	<i>83</i>	<i>78</i>	<i>93</i>	<i>90</i>
<i>døde i eget hjem</i>	<i>10.219</i>	<i>11.609</i>	<i>81</i>	<i>76</i>	<i>79</i>	<i>74</i>	<i>70</i>	<i>67</i>	<i>89</i>	<i>84</i>
missing	12.069	9.469	86	80	83	78	78	70	91	87

tal vist i kursiv - repræsenterer præcist dødssted (kode 0 og kode 1) for dødsfald registreret som hjemme-dødsfald

Flere kvinder (64%) end mænd (36%) døde i plejebolig. Fordelingen mellem kvinder og mænd blandt de, som døde i eget hjem, var mere ligelig med 47% kvinder og 53% mænd.

Regioner og kommuner

Dødssted - regionalt

Den samlede andel af dødsfald i Danmark, som skete på hospitalet (46%), varierede relativt meget, når andelen blev beregnet for de enkelte regioner. I Region Sjælland og i Region Midtjylland skete henholdsvis 51% og 40% af regionens dødsfald på hospitalet (Tabel 7).

Tabel 7 Fordelingen af dødssted i Danmark og i regionerne i % - i perioden 2012 – 2014

region		Danmark	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Hovedstaden	Sjælland
dødssted	antal	155.188	17.498	32.448	34.908	44.987	25.347
hospital		46	46	40	43	48	51
'hjemme'		43	46	48	45	39	40
kendt adresse		4	5	5	5	4	3
ukendt adresse		1	0	0	1	1	0
ikke valgt		6	3	7	6	8	5
I alt		100	100	100	100	100	100

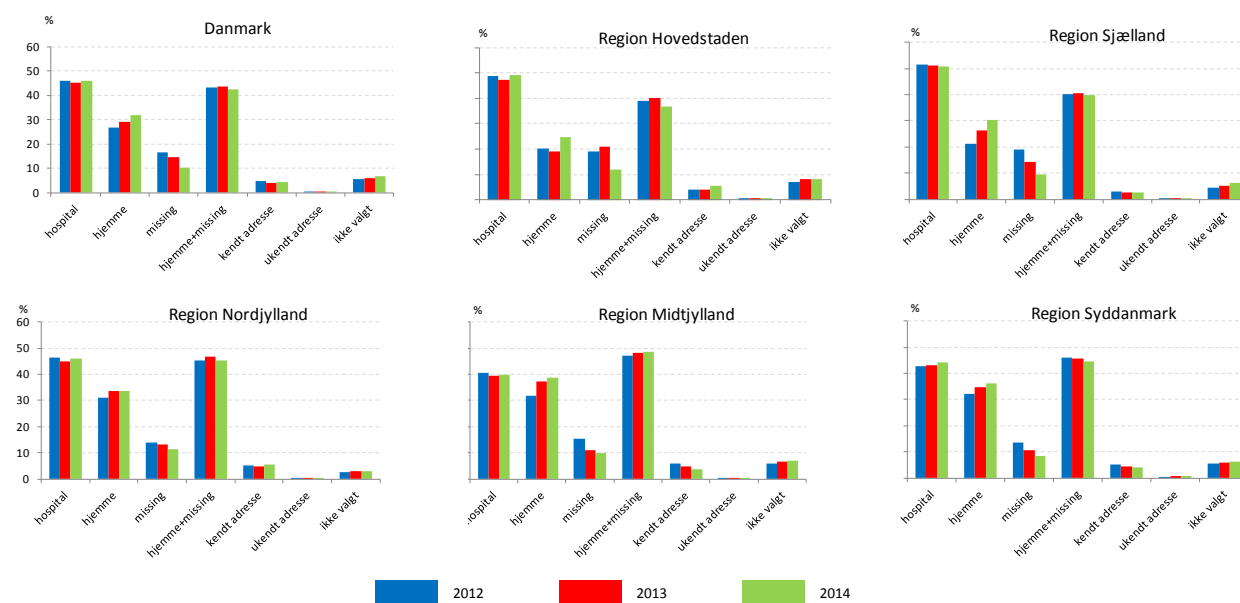
I Region Midtjylland og Region Syddanmark var andelen af 'hjemme'-dødsfald højere end andelen af hospitals-dødsfald, i Region Nordjylland var andelen ens, mens både Region Hovedstaden og Region Sjælland havde markant højere andele af hospitals-dødsfald end hjemme-dødsfald.

Tabel 7 viser andelene for hele den 3-årige periode samlet. I forhold til de enkelte årstal, var der kun meget beskedne variationer i andelene af hospitals-dødsfald og 'hjemme'-dødsfald.

I Figur 1 herunder er de årlige andele af dødssted vist, og de illustrerer stabiliteten i andelene af hospitals-dødsfald og 'hjemme'-dødsfald.

Figuren tydeliggør også den omvendte proportionalitet, som ses mellem andelene af dødsattester, hvor dødssted hjemme er registreret, og dødsattester, hvor der mangler kodning for dødssted ('missing').

Figur 1 Dødssted i Danmark og i regionerne i 2012, 2013 og 2014 - i % af alle dødsfald

Dødssted - i kommunerne

Tabel 8 viser andelene af dødsfald på hospitalet eller 'hjemme' for de enkelte kommuner i hver region. Den grønne farve markerer de tre kommuner i hver region, som havde de mindste andele af hospitalsdødsfald, og den orange-røde farve markerer de tre kommuner, som havde de højeste andele af hospitalsdødsfald. Kommuner, som havde færre end 500 dødsfald i løbet af de tre år (markeret med lyseblå), indgår ikke i markeringerne af højeste og laveste andele.

Tabel 8 Fordelingen af hospitals- og 'hjemme'-dødsfald i % i de enkelte kommuner – i perioden 2012 – 2014

Region og kommune	hospital	'hjemme'	Region og kommune	hospital	'hjemme'
Region Nordjylland			Region Hovedstaden		
Læssø	25	59	Christiansø	0	100
Morsø	40	48	Hørsholm	42	48
Rebild	42	50	Helsingør	44	45
Thisted	43	46	Gentofte	44	43
Vesthimmerland	44	48	Rudersdal	45	46
BrønderslevDronninglund	44	46	Gladsaxe	46	44
Mariagerfjord	45	49	LyngbyTaarbæk	46	43
Jammerbugt	47	43	Fredensborg	46	44
Aalborg	47	45	Halsted	47	43
Hjørring	48	44	Herlev	48	43
Frederikshavn	48	44	Vallensbæk	48	41
Region Nordjylland - total	46	46	København	48	33
Region Midtjylland			Bornholm	48	42
Samsø	30	59	Allerød	48	42
Norddjurs	32	55	Frederiksberg	48	36
Lemvig	35	52	Hillerød	49	43
Hedensted	36	54	Dragør	49	36
Randers	37	48	Gribskov	49	42
Odder	37	53	Furesø	49	41
IkastBrande	38	51	Rødovre	50	41
RingkøbingSkjern	39	51	Glostrup	51	39
Skanderborg	40	49	Ishøj	51	40
Struer	40	47	Frederikssund	52	39
Silkeborg	40	47	Ballerup	52	38
Holstebro	41	47	Hvidovre	53	39
Viborg	41	45	Brøndby	54	38
Aarhus	41	47	Taarndby	54	33
Skive	42	47	Egedal	55	39
Syddjurs	42	48	HøjeTaastrup	55	35
Favrskov	42	47	Albertslund	56	33
Herning	42	45	Region Hovedstaden - total	48	39
Horsens	43	47	Region Sjælland		
Region Midtjylland - total	40	48	Stevns	46	47
Region Syddanmark			Odsherred	47	43
Fanø	29	47	Sorø	48	44
Tønder	35	52	Kalundborg	48	42
Bogense	36	53	Roskilde	48	42
Middelfart	38	50	Køge	50	43
Langeland	38	49	Vordingborg	50	41
Nyborg	39	50	Faxe	50	42
Assens	40	49	Lejre	51	39
Kerteminde	40	47	Guldborgsund	51	41
Vejle	42	46	Slagelse	52	40
Aabenraa	42	44	Greve	52	40
Svendborg	42	46	Næstved	53	38
Varde	43	44	Ringsted	54	38
Vejen	43	44	Lolland	54	36
FaaborgMidtfyn	44	46	Solrød	55	36
Odense	44	46	Holbæk	57	35
Sønderborg	45	44	Region Sjælland - total	51	40
Haderslev	45	46	kommuner med < 500 dødsfald i perioden er ikke med i vurderingen af største/mindste andele		
Fredericia	45	44	de 3 kommuner med flest hosp-døde (%)		
Billund	46	43	de 3 kommuner med færrest hosp-døde (%)		
Kolding	47	44			
Ærø	48	42			
Esbjerg	52	37			
Region Syddanmark - total	43	45			

Region Syddanmark og Region Hovedstaden udviste de største forskelle imellem kommunernes højeste og laveste andele af hospitalsdødsfald med henholdsvis 17 og 14 procentpoint.

Tabel 9 er et udsnit af Tabel 8 og viser de kommuner i Danmark, som havde henholdsvis de 10 laveste (grønne) og de 10 højeste (orange) andele af hospitalsdødsfald i perioden 2012 – 2014.

Tabel 9 De 10 laveste og de 10 højeste andele af hospitals-dødsfald i kommuner i Danmark - i 2012 - 2014

kommune	%	region*	kommune	%	region*
Norrdjurs	32	M	Holbæk	57	Sj
Lemvig	35	M	Albertslund	56	H
Tønder	35	S	Egedal	55	H
Bogense	36	S	HøjeTaastrup	55	H
Hedensted	36	M	Lolland	54	Sj
Randers	37	M	Ringsted	54	Sj
Odder	37	M	Brøndby	54	H
IkastBrande	38	M	Taarnby	54	H
Middelfart	38	S	Hvidovre	53	H
Langeland	38	S	Næstved	53	H

*: M - Region Midtjylland, S - Region Syddanmark, H - Region Hovedstaden, Sj - Region Sjælland

For hver kommune i de fem regioner viser de følgende fem tabeller, Tabel 10 til Tabel 14, antallene af dødsfald fordelt på dødssted hen over den treårige periode. Inden for hver region er kommunerne rangordnet efter antal hospitalsdøde. Den orange-røde farve og den grønne farve markerer de tre kommuner i hver region, som har henholdsvis de højeste og de laveste andele af hospitalsdødsfald – jævnfør markeringerne i Tabel 8. Kommuner i blå rammer er kommuner, hvor det samlede antal dødsfald lå under 500 i løbet af de tre år, og de indgår ikke i vurderingen af højeste og laveste andele af hospitalsdøde.

Tabel 10 Region Nordjylland - antal dødsfald i kommunerne fordelt på dødssted

Region Nordjylland	hospital	hjemme	missing	kendt-adr	ukendt-adr	ej valgt	alle
Ålborg	2508	1701	672	253	22	155	5311
Frederikshavn	1031	698	244	111	8	64	2156
Hjørring	989	687	227	103	6	60	2072
Thisted	670	458	260	79	12	66	1545
Mariagerfjord	584	448	195	37	2	33	1299
Jammerbugt	557	367	142	79	9	28	1182
Vesthimmerland	509	415	150	61	9	25	1169
BrønderslevDronninglund	481	336	169	74	3	35	1098
Morsø	319	279	103	51	4	35	791
Rebild	315	290	91	44	8	9	757
Læssø	30	65	5	12	1	5	118
Region Nordjylland - total	7993	5744	2258	904	84	515	17498

kommuner med færre end 500 dødsfald i perioden er ikke med i vurderingen af største og mindste andele af hospitals-døde

de 3 kommuner i regionen med flest hosp-døde (%)

de 3 kommuner i regionen med færrest hosp-døde (%)

Tabel 11 Region Midtjylland - antal dødsfald i kommunerne fordelt på dødssted

Region Midtjylland	hospital	hjemme	missing	kendt-adr	ukendt-adr	ej valgt	alle
Århus	2804	2301	888	180	33	558	6764
Randers	1047	1017	348	238	6	206	2862
Viborg	1021	924	199	151	18	174	2487
Silkeborg	901	802	237	134	14	141	2229
Herning	897	705	241	121	6	143	2113
Horsens	906	702	284	60	4	142	2098
RingkøbingSkjern	638	583	259	67	8	91	1646
Skive	629	591	113	91	4	79	1507
Holstebro	601	531	158	92	8	75	1465
Norddjurs	407	511	180	64	5	96	1263
Hedensted	447	511	157	43	9	71	1238
Syddjurs	517	389	196	48	4	75	1229
Skanderborg	472	420	160	61	6	73	1192
IkastBrande	415	411	146	58	7	61	1098
Favrskov	443	359	136	51	4	58	1051
Struer	274	280	42	55	7	31	689
Lemvig	242	278	80	53	3	31	687
Odder	232	208	123	31	2	26	622
Samsø	63	106	16	7	1	15	208
Region Midtjylland - total	12956	11629	3963	1605	149	2146	32448

Tabel 12 Region Syddanmark - antal dødsfald i kommunerne fordelt på dødssted

Region Syddanmark	hospital	hjemme	missing	kendt-adr	ukendt-adr	ej valgt	alle
Odense	2213	1705	629	216	26	282	5071
Esbjerg	1683	880	333	88	11	252	3247
Vejle	1174	985	293	113	28	191	2784
Sønderborg	1066	794	264	91	18	160	2393
Kolding	1095	827	200	71	10	137	2340
Svendborg	777	645	206	91	16	100	1835
Åbenrå	765	587	217	77	13	149	1808
FåborgMidtfyn	733	620	152	90	12	75	1682
Haderslev	740	565	188	73	9	67	1642
Fredericia	652	504	129	45	10	95	1435
Varde	593	437	175	77	10	85	1377
Tønder	439	514	151	98	4	66	1272
Assens	494	471	141	67	11	65	1249
Vejen	512	418	102	69	8	77	1186
Middelfart	434	458	114	87	15	46	1154
Nyborg	391	409	90	58	8	49	1005
Bogense	336	373	120	56	7	42	934
Billund	338	177	140	40	9	37	741
Kerteminde	294	268	73	52	8	36	731
Langeland	227	205	92	37	7	33	601
Ærø	148	93	36	20	2	9	308
Fanø	33	51	2	22	0	5	113
Region Syddanmark - total	15137	11986	3847	1638	242	2058	34908

Tabel 13 Region Hovedstaden - antal dødsfald i kommunerne fordelt på dødssted

Region Hovedstaden	hospital	hjemme	missing	kendt-adr	ukendt-adr	ej valgt	alle
København	5709	1876	2024	583	87	1627	11906
Frederiksberg	1371	438	590	89	13	338	2839
Gentofte	891	417	459	138	9	103	2017
Helsingør	844	530	338	129	10	75	1926
Gladsaxe	876	463	374	91	4	112	1920
LyngbyTårnbæk	753	368	327	93	10	78	1629
Bornholm	774	529	148	77	4	79	1611
Rudersdal	718	413	326	73	6	59	1595
Hvidovre	779	359	215	48	3	79	1483
Ballerup	699	288	224	48	8	88	1355
Frederikssund	671	345	167	64	8	46	1301
Tårnby	689	241	180	37	7	114	1268
Gribskov	602	279	232	57	5	48	1223
Hillerød	578	302	214	54	4	37	1189
Rødovre	590	222	257	35	5	70	1179
HøjeTåstrup	637	236	165	28	11	81	1158
Halsted	500	303	153	55	9	48	1068
Brøndby	562	254	139	31	3	54	1043
Fredensborg	443	227	197	41	7	39	954
Furesø	464	225	157	39	5	51	941
Herlev	429	222	166	35	0	51	903
Hørsholm	353	212	191	49	6	21	832
Egedal	402	170	113	23	4	21	733
Glostrup	344	159	109	17	5	45	679
Allerød	257	139	86	25	2	25	534
Albertslund	297	98	78	14	2	40	529
Ishøj	238	96	87	11	2	29	463
Dragør	201	80	70	23	3	34	411
Vallensbæk	142	75	46	16	2	16	297
Christiansø	0	1	0	0	0	0	1
Region Hovedstaden - total	21813	9567	7832	2023	244	3508	44987

Tabel 14 Region Sjælland - antal dødsfald i kommunerne fordelt på dødssted

Region Sjælland	hospital	hjemme	missing	kendt-adr	ukendt-adr	ej valgt	alle
Slagelse	1296	687	314	43	11	148	2499
Næstved	1289	597	326	66	8	125	2411
Guldborgsund	1230	597	387	52	10	128	2404
Roskilde	1048	532	379	85	7	120	2171
Lolland	1121	519	221	52	10	137	2060
Holbæk	1055	452	205	46	13	90	1861
Vordingborg	887	449	283	60	7	94	1780
Kalundborg	743	465	184	55	7	87	1541
Køge	719	408	219	36	2	65	1449
Odsherred	618	338	225	56	5	74	1316
Greve	607	291	175	39	4	49	1165
Faxe	527	263	176	30	2	49	1047
Sorø	448	287	124	14	5	61	939
Ringsted	474	205	129	25	9	38	880
Stevns	317	207	114	19	2	31	690
Lejre	335	157	101	21	8	34	656
Solrød	262	97	76	15	3	25	478
Region Sjælland - total	12976	6551	3638	714	113	1355	25347

Disse fordelinger og sammenhænge mellem dødssted og dødsårsager i befolkningen og i regionerne er væsentlige at kende, når behandling og pleje af døende skal planlægges, både i forhold til kapacitet og til de sundhedsprofessionelles kompetencer.

Materialet/studiepopulationen

Det samlede antal dødsfald i Danmark i perioden 2012 - 2014 var 155.188, heraf var 148.970 dødsfald (96%) registreret som død af naturlige årsager.

Dødsårsagsregisteret, som statistikkerne i dette notat bygger på, omhandler personer med dansk CPR-nummer og fast bopæl i Danmark, som dør i Danmark. Danskere, der dør i udlandet, og udlændige, som midlertidigt opholder sig i Danmark, indgår ikke.

Baggrundsinformation om dødsstedsregistrering

[Dødsattesten](#) har to sider, som skal udfyldes, og attestens oplysninger registreres i [Dødsårsagsregisteret](#).

Dødssted, som anføres på dødsattestens side 1, kodes på følgende vis:

- 0: død på sygehus eller hospice (i dette notat benævnt - hospital)
- 1: død på bopælsadressen (i dette notat benævnt - hjemme)
- 2: død på (anden?) kendt adresse
- 3: dødssted uden adresse
- -1: ikke valgt

Dødssted - 'missing'

I udtrækket for 2012 - 2014 manglede Statens Serum Institut at få kodet dødssted for i alt 21.538 dødsattester elektronisk, svarende til 14% af alle attester. Disse manglende oplysninger er i dette notat registreret som 'missing'. 'Missing' er således forskellig fra de 9.582 dødsattester (6%), hvor dødssted var kodet som -1, det vil sige 'ikke valgt'.

Forklaringen fra Statens Serum Institut (SSI) på det høje antal 'missing' for dødssted er følgende: "Som nævnt tidligere indberettes kun mellem 75-80% af dødsattestens side 1 elektronisk, de resterende attester modtager SSI på papir. Da SSI ikke har ressourcer til at taste alle oplysninger fra dødsattestens side 1 ind elektronisk, vil oplysningerne om fx dødssted være mangelfuld i registeret fra og med 2007".¹

Ovenstående betyder, at der ikke er eksakte tal for dødssted. I Tabel 1 ses registreringerne af dødssted i det udtræk fra SSI, som REHPA modtog.

Dødssted - 'hjemme'

En nærmere analyse af dødsfald registreret som hjemme eller 'missing' giver en klar indikation af, at langt hovedparten af 'missing' må repræsentere dødsfald, som er sket hjemme (se nedenstående afsnit). Som konsekvens heraf repræsenterer betegnelsen 'hjemme' i dette notat summen af antal dødsfald, der er registreret som 'død på bopælsadressen' og antal dødsfald, hvor dødssted er 'missing'. Denne sum antages at give en mere retvisende andel af dødsfald hjemme fremfor den andel, der ville fremkomme, hvis andelen udelukkende blev beregnet ud fra det antal dødsfald, hvor dødssted var blevet registreret som døde på bopælsadressen.

¹ Citat fra Statens Serum Institut, se reference: Sundhedsdatastyrelsen (2016).

Antagelsen om, at 'missing' overvejende repræsenterer dødsfald sket på bopælsadressen, bygger især på to observationer:

1. I perioden 2012 - 2014 har der vist sig at være omvendt proportionalitet mellem de årlige andele af hjemmedødsfald og af 'missing' (se Figur 1). Det samme var tilfældet i den foregående rapport for 2007-2011, hvor det især blev tydeligt, fordi SSI havde fået kodet data for 2009, som blev brugt i et notat fra Danske Regioner (Note fra Danske Regioners notat: 'Knap halvdelen af borgerne dør på sygehus eller hospice, men der er regionale forskelle', fra august 2014; Dokument nr. 31419/14. Citat: *Analysen dækker årene fra 2003, 2006 og 2009, som er år, hvor det danske dødsårsags-register rummer valide data om dødssted*).
2. Aldersfordelingen blandt døde, der har 'missing' som dødssted, er næsten identisk med aldersfordelingen blandt de, som er registrerede hjemmedøde og forskellig fra aldersfordelingen blandt hospitalsdøde.

En mulig forklaring kan være, at betingelserne for at udfylde dødsattestens side 1 elektronisk, når lægen udsteder attesten på bopælsadressen, ikke er til stede på samme måde, som når lægen udfylder dødsattesten på hospitalet.

Dødssted – eget hjem eller plejebolig

'Død på bopælsadressen' kan præciseres nærmere i variabelen 'præcist dødssted', hvor det findes oplyst, om personen var død i plejebolig (0), i eget hjem (1) eller ikke valgt (-1).

Viden om hvor mange, som døde i eget hjem eller i plejebolig, bliver i særlig grad svækket af 'missing' data for dødssted. Forholdet mellem døde i eget hjem eller i plejebolig kan således kun udledes fra de 45.477 dødsfald i 2012 - 2014, hvor dødssted var kodet elektronisk som 'død på bopælsadressen'.

At 'missing' for dødssted antages at repræsentere hjemmedøde, medfører dog ikke, at man kan antage, at døde i eget hjem og døde i plejebolig fordeler sig på samme måde som blandt de, der er registreret døde på bopælsadressen. Det vil afhænge af, om dødsattester udstedt på papir fordeler sig ligeligt i forhold til om dødsfaldene sker i eget hjem eller i plejebolig.

At dødsattester indsendt i papirform især antages at stamme fra dødsfald på bopælsadressen fremfor på hospitalet, hænger sammen med følgende hypotese om muligheder for internetadgang og/eller printmuligheder; når dødsfald sker på bopælsadressen, skal lægen møde op og konstatere dødens indtræden, og derefter udfylde dødsattesten. En papirkopi af den udfyldte side 1 af dødsattesten skal foreligge til bedemanden, for at denne må iværksætte begravelsen. Hvis der er manglende internetadgang og/eller printmuligheder vil det formentlig betyde, at lægen udfylder dødsattestens side 1 på papir i stedet for elektronisk. Det er tænkeligt, at den situation hyppigere vil opstå i eget hjem fremfor i plejeboliger.

Denne hypotese mangler dog dokumentation.

Referencer

Jarlbæk, L (2015): Dødsfald blandt børn og unge i perioden 2007-2011 (PAVI):

http://findresearcher.sdu.dk/portal/files/124569854/Jarlbæk_Lene_2015_Dødssted_og_dødsårsager_i_Danmark_2007_2011.pdf

Jarlbæk, L (2017): Dødssted og dødsårsager for børn og unge under 19 år i Danmark, 2012-2014 (REHPA):

http://findresearcher.sdu.dk/portal/files/124023864/2017_2_Dødssted_og_årsager_for_børn_og_unge_under_19_år_i_DK_final.pdf

Sundhedsdatastyrelsen, Dødsattesten, tilgået 2. juni 2017:

<http://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/rammer-og-retningslinjer/om-indberetning/indberetning-specifikke-omraader/dødsattester>

Dødsårsagsregisteret, tilgået 2. juni 2017:

<http://sundhedsdatastyrelsen.dk/dar>

Sundhedsdatastyrelsen (2016):

http://www.esundhed.dk/dokumentation/Registre/Sider/Register.aspx?rp:A_Register=17&rp:Visning=0&%20

Citat fra Statens Serum Institut findes her: www.esundhed.dk > Dokumentation > Sundhedsregistre > - Dokumentation af registre > Beskrivelse af registret > Pålidelighed, usikkerhed og kompletthed (afsnittet Kompletthed), tilgået den 7. december 2016.